

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2915

Vragen van het lid **Van Haga** (Groep Van Haga) aan de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over het rapport van Unicef over *het afnemende vertrouwen in vaccinaties voor kinderen* (ingezonden 21 april 2023).

Antwoord van Minister **Kuipers** (Volksgezondheid, Welzijn en Sport) mede namens de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (ontvangen 15 juni 2023). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2022–2023, nr. 2554.

Vraag 1

Heeft u kennisgenomen van het artikel «48 miljoen kinderen niet gevaccineerd, mede door desinformatie en politieke polarisatie» naar aanleiding van het rapport van Unicef?^{1, 2}

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2 en 3

Kunt u een analyse maken van de rol die de internationale overheden hebben gespeeld tijdens de coronacrisis en op welke manier deze kan hebben bijgedragen aan het afnemen van het vertrouwen in het vaccineren van kinderen?

Denkt u niet dat als de overheid minder dwang en drang had toegepast bij het coronavaccinatieprogramma en echt eerlijke en transparante informatie had verstrekt over de nieuwe coronavaccins, de experimentele aard en de nog onvoldoende bekende risico's daarvan en de risico's van het coronavirus zelf voor kinderen, veel minder mensen wantrouwend en/of afwijzend tegenover vaccineren waren komen te staan?

¹ NRC, 20 april 2023, «48 miljoen kinderen niet gevaccineerd, mede door desinformatie en politieke polarisatie» (<https://www.nrc.nl/nieuws/2023/04/20/48-miljoen-kinderen-tussen-2019-en-2021-niet-gevaccineerd-mede-door-desinformatie-en-politieke-polarisatie-a4162585>).

² Unicef, 20 april 2023, «New data indicates declining confidence in childhood vaccines of up to 44 percentage points in some countries during the COVID-19 pandemic» (https://www.unicef.org/press-releases/sowc_2023_immunization).

Antwoord 2 en 3

Ik deel de aannames in de vragen niet. Internationale overheden hebben zich tijdens de coronacrisis ingezet door het stimuleren van onderzoek naar en het aanschaffen van veilige en effectieve COVID-19-vaccins ter bescherming van de volksgezondheid. Er is transparant en eerlijk gecommuniceerd over de coronavaccins, de bijwerkingen van de coronavaccins en de risico's van het coronavirus. Dit geldt voor alle leeftijdsgroepen en dus ook voor kinderen. Ik verwijs naar mijn antwoorden op de schriftelijke vragen van het lid Van Haga (Groep Van Haga) van 6 juli jl.³ en van 17 oktober jl.⁴

Vraag 4

Realiseert u zich dat al vroeg in de coronacrisis door (medische) experts werd gewaarschuwd voor de negatieve gevolgen voor het Rijksvaccinatieprogramma, door de grote druk die door de overheid op mensen werd gelegd om zich te laten vaccineren tegen het coronavirus en de daarmee samenhangende restricties voor en stigmatisering en demonisering van «vaccinweigerars»? Hoe kijkt u in retrospectief naar deze waarschuwing?

Antwoord 4

In de communicatie over de COVID-19-vaccins is altijd duidelijk gemaakt dat vaccineren een vrije keuze is. Het kabinet heeft zich ook verschillende malen uitgesproken tegen het gebruik van vaccinatiedwang of -drang. Ik deel de mening dat er grote druk op mensen werd gelegd vanuit de overheid niet.

Vraag 5 en 6

Vindt u het terecht dat het afnemende vertrouwen in vaccinaties voor kinderen toegeschreven wordt aan «desinformatie», terwijl de overheid zelf misleidende en feitelijk onjuiste informatie verstrekte over de coronavaccins en de effectiviteit/noodzaak daarvan (voor kinderen)?
Vindt u bovendien niet dat de overheid zelf een voedingsbodemp heeft gecreëerd voor bepaalde (onjuiste) vaccinatie-theorieën, omdat er geen volledige/juiste/transparante informatieverstrekking vanuit de overheid was over de coronavaccinaties? Is het als gevolg daarvan niet logisch dat mensen het heft in eigen hand nemen en zelf op zoek gaan naar informatie, met alle (potentieel schadelijke) gevolgen van dien?

Antwoord 5 en 6

Zie mijn antwoord op vraag 2 en 3.

Vraag 7

Waarom is de overheid al jaren stelselmatig onvolledig transparant over vaccinaties en de (mogelijke) (potentiële) bijwerkingen daarvan en krijgt de bevolking nauwelijks de mogelijkheid om zich te bedienen van complete en wetenschappelijk voortschrijdende inzichten over vaccinaties en het Rijksvaccinatieprogramma? Waarom worden (nieuwe) vaccinaties stelselmatig gepresenteerd als «veilig en effectief», terwijl dat (nog) niet (van alle vaccins) als zodanig gesteld kan worden en waarom is er geen open en eerlijke voorlichting over mogelijke bijwerkingen die kunnen optreden, ook al zijn deze vaak bijzonder zeldzaam, en over het feit dat geen enkele medische behandeling ooit zonder enige risico's is?

Antwoord 7

Ik herken de stelling van onvolledige transparantie over vaccinaties en de (mogelijke) bijwerkingen daarvan niet. Informatie over bijwerkingen bij vaccinaties is direct vindbaar op de site van het Rijksvaccinatieprogramma⁵. Tevens is op de website van bijwerkingencentrum Lareb⁶ in een digitale Kennisbank veel betrouwbare informatie te vinden over bijwerkingen van vaccins gebaseerd op de laatste stand van (internationaal) onderzoek. Ook wordt in de brochures⁷ van het RIVM, die ouders opgestuurd krijgen bij de uitnodiging voor een vaccinatie, gesproken over (mogelijke) bijwerkingen. De

³ Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2021–2022, nr. 3766, antwoord op vraag 15 en 16.

⁴ Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2022–2023, nr. 978.

⁵ <https://rijksvaccinatieprogramma.nl/>.

⁶ <https://www.lareb.nl/vaccin-kennis>.

⁷ <https://rijksvaccinatieprogramma.nl/over-het-programma/brochures>.

bijsluiters van vaccins zijn makkelijk vindbaar gemaakt onder andere via thuisarts.nl en via de site van het Rijksvaccinatieprogramma. Bovendien zet het RIVM door middel van deskundigheidsbevordering in op het (bij)scholen van jeugdgezondheidsprofessionals en andere zorgverleners onder andere over de veiligheid en (mogelijke) bijwerkingen van vaccins. Ouders en kinderen met zorgen en twijfels over vaccins en vaccinaties kunnen dan ook bij die professionals terecht met hun vragen.

Vraag 8

Vindt u niet dat de overheid een bepaalde mate van vertrouwen moet hebben in het volk om, indien zij daadwerkelijk volledig en transparant zijn voorge-licht, een weloverwogen risico-analyse te maken op basis waarvan zij besluiten wel of niet deel te nemen aan (een deel van) het Rijksvaccinatieprogramma? Waarom wordt ingezet op het achterhouden en/of bagatelliseren/ontkennen van bepaalde (wetenschappelijke) informatie en hypothesen, in plaats van op het bevorderen van kennis over en autonomie van de individuele gezondheid en daarmee direct op het bevorderen van de algehele volksgezondheid?

Antwoord 8

Ik neem nadrukkelijk afstand van het idee dat er zou worden ingezet op het achterhouden dan wel bagatelliseren of ontkennen van informatie. Over (mogelijke) bijwerkingen van de vaccins die zijn opgenomen wordt duidelijk gecommuniceerd, zoals omschreven bij vraag 7. Het is wel zo dat beweringen die volstrekt onjuist zijn en een gevaar vormen voor deelname aan het Rijksvaccinatieprogramma en daarmee de volksgezondheid worden ontkracht.

Vraag 9

Kunt u uitleggen waarom beleidsmatige en farmaceutische (en vermeend collectieve) belangen prevaleren boven het belang van de individuele gezondheid van burgers en de daarmee samenhangende waarborging van de volksgezondheid in het algemeen en op de lange termijn?

Antwoord 9

Dit is niet het geval. Juist vanwege het beschermen van de individuele- en/of volksgezondheid bieden we vaccinaties aan en dit wordt alleen gedaan na een positief advies van de Gezondheidsraad. De Gezondheidsraad beoordeelt in zijn advisering dan ook zorgvuldig de gezondheidswinst van vaccinaties, zowel voor de bevolking als voor individuen.

Vraag 10

Bent u niet van mening dat de huidige tijdsgeest een andere communicatie- en informatiestrategie van de overheid vraagt, aangezien informatie niet langer slechts topdown vanuit officiële autoriteiten de burgers bereikt, maar overal en continu beschikbaar is en dat daarom juist van de overheid verwacht mag worden dat deze zoveel mogelijk, zo volledig mogelijk en zo transparant mogelijk informatie verstrekt, teneinde voor de burger als (aantoonbaar) meest betrouwbare informatiebron te kunnen worden gezien en ervoor te zorgen dat «desinformatie» niet bestreden hoeft te worden, maar simpelweg geen voedingsbodem en geen platform kan krijgen?

Antwoord 10

De aanpak Vol vertrouwen in vaccinaties richt zich onder andere op het verstevigen van de informatievoorziening. Er wordt door het RIVM gewerkt aan het beter laten aansluiten van communicatie op behoeften van specifieke doelgroepen. De doelgroepen worden hierbij ook actief betrokken. Er wordt doorlopend bekeken hoe informatie met betrekking tot het Rijksvaccinatieprogramma het best verstrekt kan worden.

Vraag 11

Aangezien het vertrouwen in het Rijksvaccinatieprogramma al voor de coronacrisis afnam en er ook toen al een toegenomen trend van onjuiste informatie over (kinder)vaccinaties werd geconstateerd, waarom is de overheid niet toen al begonnen met het verstrekken van eerlijke(r) informeren over het nut en de noodzaak van het vaccineren van kinderen tegen bepaalde

ziekten en de mogelijke (zeldzame) bijwerkingen daarvan en het helaas soms optreden van vaccinatieschade?

Antwoord 11

Zoals aangegeven in mijn eerdere antwoorden, is er geen sprake van niet eerlijk informeren over vaccinaties en de (mogelijke) bijwerkingen. Verder veronderstelt de vraag een verband tussen een dalende vaccinatiegraad en het niet juist informeren vanuit de overheid. Dit verband zie ik niet. Ondanks dat zet de overheid al sinds 2018 in op het continu verbeteren van de informatievoorziening over het Rijksvaccinatieprogramma voorheen met het actieplan Verder met Vaccineren en sinds 2022 met de aanpak Vol vertrouwen in vaccinaties.

Vraag 12

Waarom maakt de overheid geen werk van het meer en vollediger registreren van bijwerkingen en vaccinatieschade, aangezien wij weten dat slechts een heel klein deel van de potentiële bijwerkingen gemeld wordt? Waarom worden burgers, huisartsen en andere zorgprofessionals niet actief attent gemaakt op de mogelijkheid en vooral ook de noodzaak van het melden van eventuele bijwerkingen en schade na vaccinaties, teneinde zo zoveel mogelijk kennis te vergaren over vaccinaties en de werking en gevolgen daarvan?

Antwoord 12

Naast de mogelijkheid van zelfstandig melden van bijwerkingen, voert Lareb ook actieve monitoring uit naar bijwerkingen van vaccinaties. Zo volgt Lareb bijvoorbeeld in onderzoek een geboortecohort om de bijwerkingen van het gehele Rijksvaccinatieprogramma in kaart te brengen.⁸ Door gebruik te maken van verschillende onderzoeksmethoden worden bijwerkingen zo goed mogelijk in kaart gebracht.

Vraag 13

Wat vindt u van de waarschuwing van Unicef in haar rapport dat «het vertrouwen in vaccinaties niet het volgende slachtoffer van de pandemie mag worden, waardoor een golf van kindersterfte door mazelen, difterie of andere te voorkomen ziektes» kan optreden? Hoe reflecteert u op het vaccinatiebeleid en de informatieverstrekking daarover van de Nederlandse overheid van de afgelopen jaren? Bent u als Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport bereid (een deel van de) (politieke) verantwoordelijkheid voor het afnemend vertrouwen in het Rijksvaccinatieprogramma en de afnemende vaccinatiebereidheid in Nederland op u te nemen?

Antwoord 13

Ik onderschrijf het belang van vaccinaties en het vertrouwen daarin. Om die reden is in 2018 naar aanleiding van de dalende vaccinatiegraad door de toenmalig Staatssecretaris van VWS gestart met het actieplan Verder met Vaccineren. In 2022 is het vervolg hierop «Vol vertrouwen in vaccinaties» van de Staatssecretaris van VWS van start gegaan. Vanuit het Ministerie van VWS wordt er vol ingezet om het vertrouwen in vaccinaties te vergroten en het laten stijgen van de vaccinatiegraad. Het is echter niet zo dat vertrouwen in vaccinaties volledig maakbaar is vanuit de overheid. Het vergt ook veel van de betrokken professionals die zich hier hard voor maken en de (inter)nationale maatschappij.

Vraag 14

Hoe groot acht u de kans dat ziektes zoals de mazelen in Nederland weer om zich zullen grijpen door het afnemend vertrouwen in het Rijksvaccinatieprogramma?

Antwoord 14

Het is niet mogelijk goed in te schatten hoe groot de kans op een uitbraak is. De kans op een uitbraak is het grootst in gemeenschappen waar niet-gevaccineerden zich concentreren. De kans op een landelijke uitbraak doet zich voor als de vaccinatiegraad flink daalt in een groot deel van de bevol-

⁸ <https://www.lareb.nl/pages/bijwerkingen-rijksvaccinatieprogramma-0-4-jarigen>.

king. Dat is op dit moment niet het geval, maar als de vaccinatiegraad afneemt, neemt het risico op mogelijke uitbraken toe. Een zo hoog mogelijke vaccinatiegraad is daarom erg belangrijk. In de brief «Vol vertrouwen in vaccinaties» heeft de Staatssecretaris van VWS uw Kamer geïnformeerd over deze aanpak⁹.

Vraag 15

Wat gaat u doen om het vertrouwen in het Rijksvaccinatieprogramma te herstellen? Gaat u uw informatie- en communicatiestrategie heroverwegen en op een eerlijker en vollediger manier informeren over alle (mogelijke) facetten van vaccinaties?

Antwoord 15

De aanpak Vol vertrouwen in vaccinaties die vorig jaar zomer aan de Kamer is toegestuurd richt zich op het vergroten van het vertrouwen in het Rijksvaccinatieprogramma. De aanpak richt zich op de volgende hoofdlijnen: het bewaken en versterken van het vertrouwen, het verstevigen van de informatievoorziening en het vergroten van de toegankelijkheid.

Vraag 16 en 17

Hoe kijkt u in retrospectief terug op het besluit van de overheid om ook kinderen grootschalig te vaccineren tegen het coronavirus, terwijl daarvoor geen noodzaak was? Bent u voornemens om die strategie bij een volgende infectieziekte-uitbraak waarbij kinderen geen (groot) gevaar lopen te heroverwegen?

Indien u een volgende keer opnieuw grootschalig gaat vaccineren bij kinderen, gaat u ouders dan in ieder geval wel volledig informeren over alle eventuele, nog onbekende, risico's en lange termijn gevolgen die het vaccineren van hun kinderen met zich mee zouden kunnen brengen?

Antwoord 16 en 17

Zie mijn antwoord op vraag 3.

Vraag 18

Indien op termijn blijkt dat er kinderen (ernstige) schade opgelopen hebben na/door een coronavaccinatie, zal de Nederlandse Staat dan, in tegenstelling tot bij het vaccin tegen de Mexicaanse Griep, wel aansprakelijkheid erkennen voor deze schade? Welke criteria hanteert de Staat daarvoor?¹⁰

Antwoord 18

Het is lastig om hier in zijn algemeenheid uitspraken over te doen, aangezien dit per individueel geval beoordeeld zal moeten worden. De rol van de overheid bij (langdurige) klachten na vaccinatie is echter beperkt. De producent is verantwoordelijk voor de veiligheid van het coronavaccin, dit geldt dus ook voor het vaccin voor kinderen. Op grond van de aankoopcontracten tussen de overheid en de producenten kan de overheid onder specifieke en strikte voorwaarden het risico met betrekking tot de aansprakelijkheid van de producent overnemen. Over de inhoud van deze voorwaarden kan ik geen uitspraken doen gezien het vertrouwelijke karakter van de aankoopcontracten.

⁹ Kamerstuk 32 793, nr. 614.

¹⁰ Kamerstuk 36 200-XVI, nr. 217.